

Birger Schlaug: Ingen vinner på hysterisk krigsretorik

Ledare i ETC 220124

”Det är som om psykologiska försvaret gått samman med Nato-entusiasterna och fått varenda journalisthjärna att kollapsa.”

Ryssland har laddat upp militär vid gränsen till Ukraina och Sverige svarar med att ladda upp till försvar av Gotland. Logiken kan diskuteras. Men Högkvarteret och Försvarsdepartementet ville väl visa vad fan det är vi får för pengarna.

Några kritiska frågor ställs inte av medierna. Det är som om psykologiska försvaret gått samman med Nato-entusiasterna och fått varenda journalisthjärna att kollapsa. Det hela tycks mig alltmer bisarrt.

Det är illa som det är. Räcker inte det?

I tv sänds bilder på pansarvagnar (svenska) som rullar på gatorna i Visby, soldater och hundar vaktar hamnen. Avståndet från Visby till den ryska uppladdningen vid gränsen till Ukraina är 170 mil. Det kallas närområde i svenska medier. Skulle tro att ryssarna har fullt upp med det de håller på med därnere. Fråga på det?

När tre ryska landstigningsfartyg seglade in i Östersjön så kunde medierna antyda rysk offensiv mot Gotland. Att ryska fartyg besöker Kaliningrad, där det finns en flottbas, eller Sankt Petersburg, där det finns ett varv, är inte ovanligt. Men själva vanligheten passade ju inte in den tankefigur som byggts upp. I Östersjön har alla länder med kust flottbaser. I Östersjön rör sig ständigt krigsfartyg från alla möjliga håll. Och har gjort sedan tidernas begynnelse.

Redan 1982 meddelade örlogskaptен Nils Bruzelius i Marinstabens tidning Marin Nytt att svenska vatten utgjorde motorväg för Natos ubåtar. De skulle kunna skära av ryska flottans rörelser ut från Östersjön om det skulle knipa. Bruzelius artikel var inte populär hos Carl Bildt (M) som var på väg att göra karriär på just ryska ubåtar. Som säkert fanns. Precis som Natos.

Det är illa som det är. Med upprustning, maktambitioner och jävelskap. Vi behöver inte hysterisk krigsretorik därtill – såväl den verbala som den mer praktiska utövningen av densamma slår ut allt vad hjärnkapacitet heter. När det på TikTok sprids budskap till skolbarn i Sverige om att landet är på väg att invaderas av ryssen är det i linje med den tankefigur som smugit sig in. Bilder skapas som – medvetet eller omedvetet – får tankarna att vandra i riktning mot att Nato-medlemskap nog skulle var bra. Alla utnyttjar alla möjligheter för sina syften. Det gäller trolen i Kremls hägn såväl som i andra hägn.

En gång i tiden satt jag i riksdagens försvarsutskott, i Exportkontrollnämnden (som ger råd om vapenexport) och sedan i Krigsdelegationen (som ska utgöra en sorts miniriksdag om det blir krig). Så jag är luttrad. Under tystnadsplikt. Allt är inte vad det synes vara. Av en rad olika skäl. För det mesta högst relevanta. Ibland harmlösa. Stundom rent bedrägliga. Vad som är vad är ibland svårt att avgöra.

Det vi behöver nu är sans och måtta.

Även om sådant inte säljer så bra, inte får så många gillaklick, inte drar in så mycket reklampengar.

Det vi behöver nu är att bygga gemensam säkerhet i dess ursprungliga betydelse. Begreppet ”gemensam säkerhet” lanserades av FN:s så kallade Palmekommission och innebär att bygga säkerhet tillsammans med de man uppfattar som potentiella fiender. Det gällde att skapa kontaktytor, sätta sig in i hur den andre ser på ens eget beteende. Det gällde att införa kärnvapenfria zoner, tillbakadragande av vapensystem i gränsområden, kontakter, stegvis nedrustning. Vi är dåliga på sånt nuförtiden. Dagens krigsretoriker menar istället att gemensam säkerhet är att bunkra ihop sig med de man uppfattar som vänner. Som om man längtade tillbaka till kalla krigets dagar. Att Sverige skulle bli ett av de länder som, efter Natos hot om ”konsekvenser”, inte skrivit på FN-resolutionen om förbud mot kärnvapen är tecken i tiden.

Den verbala som praktiska retoriken måste skruvas ner. Medier ta sitt ansvar. Journalister ta sig rätten att ställa kritiska frågor. Så länge de nu får. Det som händer i Danmark – där de som tycks avslöjat att Danmark hjälpt USA att spionera på svenska politiker och svensk försvarsindustri häktats för landsförräderi – är också ett tecken i tiden.

Tiden är inte den bästa.